

SZÖVEG –
KÓLNEI LÍVIA

SOROZAT –
LÉTKÉRDÉS

ÉGBEKIÁLTÓ ÉS MÉLYBE HÚZÓ VÁGYAK

Fiatal, hajléktalan fiú ül a budapesti Thököly út egyik háza előtt, egy nagy dobozon. Mellette kerekesszatyor, közkeletű nevén banyatank. Csak ül, és nézelődik. Arra jár egy újságíró, meglátja a jóképű, de lepukkant külsejű srácot, és megőrül az utcán heverő témának. Végre interjút készíthet egy hajléktalannal, aki kimondottan jól fog kinézni a fotókon!

◆ Néhány mondatnyi udvarias hebegés után rátér a lényegre: „Miért laksz az utcán?” „Kitettek az öregeim a lakásból.” „Mivel indokolták?” „Franc se tudja már...” „Na de csak mondtak valamit!” „Persze. Nem mennek helyettem börtönbe, amiért még nem vagyok tizennyolc.” „Mik az álmaid?” – vált témát az újságíró. A fiú csak néz rá, értetlenül. „Mire vágyasz, mit szeretnél?” – próbálkozik más szavakkal. „Anyagot meg egy kényelmes ágyat, ahol belőhetném magam.” „Csak ennyit?” „Mi a f... kéne még?”

Az újságíró nagy vágyakra számított: luxuslakásra, jó autóra, sok pénzre, egy finom vacsorára... Ehelyett itt ez a helyes fiatalember, aki nem akar mást, csak kábítószert meg egy ágyat. Néhány lépésnyire elsomfordált már, amikor a fiú még utánaszól: „Ha már egy rohadt füves cigid sincs, legalább az okostelőd ideadhatnád!”

Az újságíró számára mégsem volt egészen haszontalan ez a találkozás, mert azonkívül, hogy belátta, a szociális témákra vannak nála sokkal alkalmasabb kollégák – elgondolkodhatott a vágyakon.

A VÁGYAKRA VALÓ KÉPESSÉG RÉSZBEN ÖRÖKLETES

Vannak olyan emberek, akik már akkor másra, többre és jobbra vágnak, amikor a tojásbéj még ott van a fenekükön. Mások viszont még akkor se mernek merészebb tervet megfogalmazni, amikor mindenki alájuk tolt az aranybilit. A nagyra törők energikusak, aktívak, már-már erőszakosak, és a felmenőik is ilyenek. Az ambíciók generációról generációra öröklődnek, és össze is adódnak. Akik viszont nem mernek vágyakozni – és tenni is érte –, többnyire lassabb mozgású és észjárású, visszafogott, kicsinyhitű emberek. A kivételek pedig erősítik a szabályt.

A VÁGYAKOZÁST A KÖRÜLMÉNYEK ELFOJTATHJÁK

Egyes szülők és tanárok mesterfokozatra jutnak a gyerekek vágyainak letörésében. Ideáljuk egy olyan emberiség, mint a franciakert: formára nyírt és szigorú rendszerbe kényszerített élőlények sora. Persze mindig vannak gyerekek, akiket csak átmenetileg lehet formába vagy ketrecbe kényszeríteni, felnőve kiszabadulnak a korlátok közül. Reziliensnek nevezik az olyan személyiséget, aki látszólag alkalmazkodik az elnyomóihoz, valójában azonban megőrzi lelki integritását, vágyait, törekvéseit. Ritka, nemes fajta.

ÖSZTÖNÖS ÉS TUDATOS VÁGYAK IS LÉTEZNEK

Egyeseknél az ösztönös én kicsi, mindent a tudatosság ural bennük, vágyaik is észvezeltek, megfontoltak, célra tartók. Mások egy életen át küszködnek ösztönös vágyaikkal, amelyek ide-oda dobálják őket, és reményük sincs, hogy valahol kikötnek, megnyugszanak. Az öregség persze sok mindent elsimít, megold. Kiváltságos helyzetben van az az ember, akinek a lelkét az ösztönösség és a tudatosság viszonylagos egyensúlyban uralja.

ELFOJTOTT VÁGYAK

William Blake, az angolok nagy, misztikus költője azt írta, „aki el tudja nyomni a vágyait, annak gyengék a vágyai”. Materialista bölcsesek azt állítják, hogy „a nagy világvallások mást se tesznek, mint elnyomják az ösztönös vágyakat”. Ezek féligazságok. Maga a civilizáció, a közösségben élés tette és teszi szükségessé, hogy az értelem és a másokkal együttérző képesség – valamiféle felettes énként – egymáshoz idomítsa az ösztönös késztetéseket, és a közös érdekek megfelelően „becsatornázza”. A nagy világvallások is ennek a közösségi érdekek megfelelően kezelik az ösztönöket, Isten célja ugyanis egy élhető emberi világ. Akik persze nem ismerik (el) a közjó létezését, azokkal nehéz beláttatni, hogy ez hasznos és szükséges.

BEVONZZA-E A VÁGYAKOZÁS A MEGVALÓSULÁST?

Önbizalomnövelő tréningek alapeleme a vizualizáció: képzeld el, amire vágysz, rajzold le, tedd ki a képét a hűtőgépre, és meglásd, egyszer csak „kopogtat az ajtódon”! Pedig van olyan dolog, amit hiába rajzolsz le ezerszer, és hiába bámulod a képét napestig, soha nem fog kopogtatni az ajtódon, sőt, a bankszámládon sem jelenik meg. De a reális vágyakat bevonzhatod, amiknek a megvalósulásához csak az kell, hogy felszabadulj, hogy elmúljon a kicsinyhitűséged, hogy felszítsd magadban a cselekvés képességét.

MERJÜNK NAGYOK LENNI? MERJÜNK KICSIK LENNI?

Alapkérdés ez, nálunk, magyaroknál különösen. Mi ugyanis hajlamosak vagyunk egyik végtelből a másikba esni. Nem véletlen, hogy még a politika szintjén is megjelent a dilemma néhány évvel ezelőtt: „Merjünk nagyok lenni!” – szólított fel minket, egyszerű állampolgárokat a tévén keresztül egy fekete öltönyös úriember. Később felszólított minket egy szürke öltönyös úriember, szintén a tévéből: „Merjünk kicsik lenni!” A két elv egyszerre alkalmazása fals helyzeteket eredményezhet, ezért én inkább a „Merjünk nagyok lenni” mellett döntök. Még mindig jobb, ha rákoppintanak a fejemre, mint ha ki se dugom az orromat a gödörből. ♦